

KAŻDE DZIECKO TO POTRAFI – PRZEGLĄD TECHNIK PLASTYCZNYCH

Plastyka jest jedną z podstawowych form wypowiedzi i porozumiewania się za pomocą bezpośrednich - realistycznych lub pośrednich - symbolicznych, abstrakcyjnych środków wyrazu. Wewnętrzna potrzeba wypowiedziania się właśnie w tej formie nasila się szczególnie w okresie przedszkolnym i młodszym szkolnym, kiedy język mówiony lub pisany nie jest dominującym środkiem porozumiewania się. Plastyka jest również formą wyrażania pragnień, nadziei, zwątpień, radości, smutków oraz najbardziej fantastycznych marzeń.

Dobór technik plastycznych uzależniony jest od wieku dziecka i zdobytych na ten temat wiadomości. Młodsze dzieci- w klasie pierwszej, najczęściej rysują, malują, wycinają i lepia. Starsze natomiast- w klasach drugiej i trzeciej, bardzo często stosują techniki mieszane: collage, gwasz, wycinanki i wydzierani.

Oto przykłady niektórych, najczęściej stosowanych technik plastycznych:

- **Rysowanie ołówkiem** – jest techniką najbardziej powszechną, dostępną w każdych niemal warunkach i pomimo pozornej łatwości – jedną z najtrudniejszych do uzyskania efektu plastycznego.
- **Rysowanie kredką** – jest podobne do rysowania ołówkiem. Mogą to być rysunki kredką ołówkową lub świecową.
- **Rysowanie węglem** – najlepsze do niego są papiery o szorstkiej powierzchni.
- **Rysowanie kredą** – można nią rysować na tablicy szkolnej, na ciemnym papierze, na asfalcie, na płytach kamiennych.
- **Rysowanie pisakami, mazakami** – to ulubiona technika dzieci, gdyż pisaki mają zazwyczaj intensywne kolory i są łatwe w użyciu
- **Rysowanie świecą** – tanie, łatwe do stosowania i bardzo atrakcyjne dla dzieci. Rysunek utworzony z kresek świecą- zamalowuje się dużym pędzlem, całą powierzchnią kartki. W miejscach zarysowanych świecą powstają białe kreski.
- **Kompozycje ze sznurka i kolorowych włóczek** – polegają na ułożeniu ich na kartonie, a następnie przyklejeniu.
- **Malowanie akwarelą** – potrzebny jest do tego duży pędzel w dobrym gatunku z ostrym końcem
- **Malowanie farbami kryjącymi – temperą, plakatówką.** Ze względu na konsystencję i fakturę zapewnia dzieciom sposobność uzyskania poczucia
- **Malowanie na szkle** – technika ogromnie atrakcyjna dla dzieci. Przed malowaniem należy sporządzić szkic i pamiętać, że właściwy obraz występuje po drugiej stronie szkła.

- **Malowanie białą pastą do zębów** – zazwyczaj na uprzednio zamalowaną na niebiesko lub granatowo kartkę z bloku nanosi się pędzelkiem pastę
- **Drukowanie stemplem z ziemniaka** – na połowie ziemniaka. Następnie wykonuje się na nim nacięcia szczyrzykiem lub nożem. Wykonany stempel maluje się farbą akwarelową i można drukować nim kompozycje.
- **Wydzieranka kolorowa** – nadają się do tego różnokolorowe papiery. Potrzebne formy wydiera się wprost z papieru i nakleja na kartkę
- **Wydzieranka z gazety** - polega na wydzieraniu palcami kształtów z gazet z ilustracjami.
- **Wycinanka z papieru** – polega na wycinaniu kształtu z papieru nożyczkami.
- **Użycie różnokolorowej bibuły marszczonej** – można z niej wycinać, wyklejać. Można też zwijać w maleńkie kuleczki i wyklejać nimi naszkicowany uprzednio na kartce z bloku wzór lub szablon
- **Wycinanka „richelieu”** – z papieru lub serwetki, którą można złożyć na kilka części a następnie wyciąć w niej drobne wzorki.
- **Witraże papierowe** – wymagają dużej precyzji w wycinaniu. Dzieci odrysowują od szablonu określony kształt, a następnie wycinają jego wnętrze i puste miejsce podklejają od spodu prasowaną bibułą
- **Wycinanka ze szmatek** – polega na wycinaniu nożyczkami bez uprzedniego rysowania całych kształtów z rozmaitych szmatek o różnych barwach, gatunkach i fakturach. Oprócz szmatek można stosować także: nici, wełnę, kawałki futra.
- **Wycinanki z firanki** – można do tego wykorzystać stare firany, tiul, stare koronki, lub gazę. Wycięte z nich elementy nakleja się na zamalowaną na granatowo kartkę- np. kształty śniegowych gwiazdek.
- **Frottage** – to odciskanie faktury dowolnych przedmiotów- tkaniny, drewna, liści na powierzchni papieru przez przyłożenie kartki do danej rzeczy i mocne pocieranie miękką kredką lub ołówkiem.
- **Collage** – to kompozycja wykonana z różnych materiałów naklejona na podłoże. Mogą to być barwne gazety, papiery, fotografie, skrawki materiałów, itp.-łączone z rysunkiem lub farbą. Łączenie różnych barw i faktur daje ciekawe efekty.
- **Glina** – wyrabia zręczność palców – lecz nie zawsze łatwa do zdobycia i trudna w przechowywaniu
- **Plastelina** – lepi się z niej podobnie jak z gliny. Prace z niej mogą być przestrzenne lub płaskie. Można je wzbogacać dekorując
- **Brystol** – formowanie z długich pasków papieru o szerokości 2 cm. Paski nacina się i łączy przez nacinanie bez klejenia. Można z nich tworzyć rozmaite kształty.

Nie sposób wymienić wszystkich technik plastycznych. Opisane powyżej możliwości pracy artystycznej należą do najpopularniejszych. Wyobraźnia i pomysłowość nauczycieli przyczyniają się do ciągłego modyfikowania i wzbogacania ich, oraz powstawania nowych technik łączonych.

Z analizy całokształtu twórczości plastycznej dzieci w młodszym wieku szkolnym wynika, że niezależnie od problematyki i środków wyrazu plastycznego proponowanych przez program nauczania i nauczyciela, zainteresowania dzieci ogniskują się wokół wypowiedzi malarskich, dopiero w następnej kolejności należy wymienić rysunek i inne techniki tworzenia – konstruowanie, rzeźbienie, formowanie, itp. Wynika to z pasjonowania się dzieci możliwościami wypowiedzi barwnej, pozwalającej także szybciej zabudowywać płaszczyzny. Kolor daje możliwości w wyrażaniu różnorodnych nastrojów i dlatego jest podstawowym środkiem ekspresji dziecięcej.

Właściwie dobrana technika plastyczna dostosowana do możliwości manualnych uczniów jest środkiem wiodącym do celu jaki stanowi zadanie plastyczne.

Literatura:

1. E. Romaniec – Zawadzka : Realizacja zadań programowych przy pomocy technik plastycznych
2. J. Lewicka: 100 technik plastycznych
3. S. Popek: Rozwój twórczości plastycznej dzieci i młodzieży

Autor: Ewa Adamska